

Een vrouw in de muziek

BOEKEN Veerle Janssens was bijna 30 jaar lang krantenredactrice. Rond haar 50ste schrijft ze zich, midden in een turbulente periode in haar leven, opnieuw in aan de muziekacademie en pakt ze de draad als amateurpianiste met veel enthousiasme weer op. Haar fascinatie voor de muziek en voor biografieën van vrouwelijke musici koppelt ze aan haar eigen piano-avontuur en aan haar schrijverstalent: het boek 'Vrouw aan de piano' werd geboren.

Voor de structuur van haar boek liet Veerle Janssens zich inspireren door *Das Jahr*, een twaalfdelig pianowerk van Fanny Mendelssohn uit 1841 waarin ze met één pianowerk per maand terugblijkt op een gelukkig jaar in Italië. Zo doorloopt ook de schrijfster de maanden van februari 2015 tot februari 2016 aan de hand van uiteenlopende muziekstukken, biografieën, anekdotes, boeiende gesprekken en groeiend inzicht in haar eigen levenssituatie.

Beroemde componistes

Uiteraard komen de beroemdste vrouwelijke componistes, Clara Schumann – vrouw van Robert – en Fanny Mendelssohn – zus van Felix – in het boek uitgebreid aan bod. Beide dames werden tijdens de eerste helft van de 19de eeuw geacht hun muzikaal talent grotendeels op te bergen en zich ten dienste van hun gezin te stellen. Fanny schikte zich makkelijker in dat lot dan Clara die haar pianistencarrière de eerste jaren van haar huwelijk wel op een lager pitje zette, maar daarna opnieuw de concertpodia opzocht. Toch heeft ook zij zich nooit intensief op het componeren kunnen toeleggen.

Naast die relatief bekende verhalen van Clara en Fanny worden ook de fascinerende levens en muzikale vruchten van onder meer Anna-Magdalena Bach, suffragette Ethel Smyth, Nadia en Lili Boulanger of Germaine Tailleferre onder de loep genomen. Pianiste Veerle Peeters breekt tijdens haar gesprek met de auteur

een lans voor de muziek van de Tsjechische componiste Vítězslava Kaprálová. En zo komen er nog wel meer onbekende, maar sterke verhalen aan bod. Wie tijdens of na het lezen van het boek de muziek wil leren kennen, krijgt wel wat namen van uitvoerders of opnames aangereikt.

Weinig aandacht

Om de vraag te kunnen beantwoorden of de situatie van de professioneel musicerende vrouw ondertussen veranderd is, bevraagt de auteur onder meer naar de Vlaamse componiste Annelies Van Parys. Ze stelt zelf vast dat de internationale

hedendaagse klassieke muziekwereld met Sofia Gubaidulina, Kaija Saariaho of Unsuk Chin vooraanstaande figuren heeft.

Toch vraagt Veerle Janssens zich af waarom er op de Vlaamse klassieke radio, in onze concertzalen of bij de platenfirma's zo weinig aandacht is voor muziek die door vrouwen werd gecomponeerd. Ze voelt de uitvoerder, programmator, bibliothecaris en muzieksamensteller aan de tand. Hun verklaringen nemen haar verantwoordiging zeker niet altijd weg. En precies dat is dan weer een drijfveer om verder te graven.

Kan het oeuvre van deze vrouwen de concurrentie wel aan met dat van hun mannelijke collega's? Hoe kunnen partituren die al te vaak onuitgevoerd bleven, of waar geen tientallen topuitvoeringen van bestaan, de vergelijking doorstaan met de canon van de klassieke muziek?

Veerle Janssens werkte zich duidelijk grondig in de bestaande literatuur in en ging ook actief op zoek naar aanvullende informatie en naar plausibele verklaringen voor het onderbelicht blijven van de muziek die muzikale dames componeerden. Ze doorspekt haar verhaal met eigen ervaringen als amateurpianiste in het deeltijds kunstonderwijs. De lezer is erbij wanneer een nieuw instrument gekocht, nieuwe muziek met de pianojuf verkend, en het evaluatierapport uit-

Veerle Janssens, auteur en pianiste.

gedeeld wordt. Zelfs de behandeling van fysieke klachten ten gevolge van stress, te veel piano oefenen of intensief computerwerk voor het schrijven van het boek wordt ons niet onthouden.

Pleidooi

Vrouw aan de piano is een sterk pleidooi voor het onbevange durven benaderen van muziek van vrouwelijke componisten maar het is zeker geen aaneenschakeling van hagiografieën. Er duiken ook behoorlijk wat vragen, twijfels en kritische stemmen op. En bovenal is het boek heel persoonlijke relaas van Veerle Janssens: die op haar 50ste terugblijkt op haar eigen traject, en vanuit een burn-out haar lever opnieuw en bewust in handen wil nemen. Opnieuw piano spelen, de zoektocht naar een andere job en een bijzondere fascinerend boek schrijven dat veel muzik liefhebbers zal kunnen bekoren zijn de pijlers van die nieuwe start.

Tom Eeler

>> Veerle Janssens, *Vrouw aan de piano*. Uitgeverij Vrijdag, 366 blz., 24,95 euro.

Volgende week:
Een vrouw in de schilderkunst

